

Naujienu Antroji Dalis

NR. 474

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XV METAI

JOS PIRMASIS VYRAS

(Vaizdelis iš eskimų gyvenimo)

Aklivas nuvargusiomis akimis sekė savo žmoną.

“Ar tu tikrai išeini?” — jis paklausė.

Liloneetė atsakė: “Komatu yra žymiausias medžiotojas, tad ką jis sako, reikia klausyti. Tu žiniai tai neblogiau kaip aš. Be to, jis turi tiesą, kai sako, kad pastaruoju laiku tu labai menkai bepagauni, Aklivai. Paskutinius du mėnesius mes maitinomės jo mėsos puodo liekanomis. Pereidama į jo iglų, aš jam išlyginsiu mūsų skolą”...

Aklivo akyse skausmas padidėjo.

“Komatu jau turi tris žmonas, o aš teturiu vieną”...

Meilės ir pasididžiavimo žvilgsniu jis ją apžvelgia, ir mato, kad, be kitko, ji yra gana graži. Aklivas turi sukikti, kad ir Komatu akys taitai bus pastebėję. Be to, Liloneetė moka pasiūti labai gražius drabužius ir jos virti valgiai yra plačiai žinomi. Tikrai ji turėjo visas savybes, kokių tik iš žmonos galima pageidauti.

“Tai tu tikrai eini?” — jis dar sykį paklausė nusiminęs.

“Komatu taip nori, Aklivai”.

Ji pradėjo rankioti savo ne-gausius drabužius. Aklivas gėdijosi negalėjęs jai geresnių dalykų nupirkti. Liga visas jo jėgas atėmė. Ir dabar, kai jis pradėjo pasveikti, jam ruošiamas naujas skausmas — širdies skausmas.

“Mano namass visos savo laimės neteks”, — jis sumur-mėjo.

Liloneetė nusigrėžė, norėdama nuslėpti skausmą, kurs ir jos liūdname veide atsispindėjo. Prie iglų iš lauko pusės kažkas sušnarėjo, matyt, kad rengėsi iėiti. Angos užuolaida pakilo ir vidun - jėjo Komatu. Išdidžiai pažvelgęs į vargingą iglų apstatymą, jis pasitenkinimu prašvito, kai atsigrėžė į Liloneetę.

“Ar pasiruošė?”

Ji linkerėjo galvą, nieko neatsakydama. Aklivas atsistojė ir priėjo prie svečio.

“Aš tariau tau savo pasveikinimą”, pasakė Aklivas. “Paprotyš liepia man paklausti tave, ar norėtum gerti ar valgyti?”

“Kieno gi valgį tu man siūlai, Aklivai? Atrodo, kad aš tai žinau”.

Abudu tai žinojo, kad Komato jėtis pervėrė karibu briedį, kurio liekanos kunkuliavo Aklivo puode.

Medžiotojas pats pasijuokė iš savo sumanumo ir surimtėjęs tarė: “Liloneete, eime!”

Karčiai ištare Aklivas:

“Ar ne aš esu jos pirmasis vyras ir argi tu neprivalai manęs pasiklausti leidimo?”

Komatu turėjo gatavą atsakymą:

“Mano harpūnai tave palaikė gyvą ištisas savaites, kai tu ligoniui lovoje gulėjai. Tokie, kurie priklauso nuo kito žmogaus maisto, privalo patys jam priklausyti. Aš pasiimu Liloneetę į savo iglų, o tu, kurs nepagauni nė tiek, kad galėtum pats išsimaitinti, turėtum visiškai tylėti, netekęs žmonos, kuri pas tave tik badu nugaištų”.

Aklivas nieko negalėjo atsakyti, kadangi buvo tiesa.

“Eikš, mergaite, apleiskime šią varganą vietą”.

Komatu pakėlė kailines duris, išleisdamas Liloneetę pirma, pats paimdamas jos ryšulius. Tuo norėjo parodyti savo jai palankumą. Aklivas tuo momentu pamatė jos veidą ir jos veidas buvo liūdnas ir susirūpinęs. Ir ji išėjo. Komatu dar atsigrėžė, pasakydamas:

“Kai tavo puodas vėl ištuštės, atėik pas mane, ir aš tau jį pripildysiu, kaip per visas paskutines savaites dariau. Medžiotojas Komatu visuomet turi mėsos liekanų”.

Bet Aklivo skausmas dėl žmonos netekimo privertė jį išdidžiai atsakyti:

“Niekuomet daugiau iš tavęs maisto neimsiu”.

Komatu nusijuokė.

“Tuos žodžius tu greit pamirši, kai tik tavo skilvis pareikalaus valgyti”.

Jis smuko pro duris, palikdamas Aklivą vieną su savo mintimis apie Liloneetės apskritą veidą, kurs visuomet šypsodavosi, kai ji į jį pažvelgdavo.

Jis buvo neramus ir skausmas buvo toks didelis, kad jis pats savęs susigėdo. Nevyriška yra, kaip protėvių tikėjimas mokė, kai medžiotojas per daug galvoja apie moterį.

Staiga ankštas iglų jam pasidarė milžiniškai didelis ir jis pasijuto jame toks vienišas, kad pagaliau nebegalėjo išverti. Jis užsivilko savo šiltus kailinius, pasitvėrė ietį ir išslinko laukan.

Apeidamas Komatu iglų, jis padarė didelį vingį, kadangi prie savo įėjimo Komatu kalbėjosi su keleta draugų.

(Tęsinys 6-me pusl.)

Dienų Skeveldros

Mirė Petras Vaičiūnas. Seniai turėjo mirti, nesgi džiova, žaizda skrandy, tulžis, reumatizmas ir t. t. Gyveno amžinai su mirtimi besiderėdamas. Mirė poetas (6 poezijos spausdiniai), dramaturgas (22 knygos), vertėjas (Chrzanowskio “Senoji lenkų literatūra” ir Chlebowskio “Lenkų literatūros istorija”, atsimentu iš gimnazijos dienų, svėrė ... šešetą svarų, o vertimai, beje, sunkūs kiekvienu verčiamu sakiniu, mintimi, ir pakelk, žmogau, tokią našta: Schiller, Maeterlinck, Slowacki, Ibsen, Hamsun, Sofokles, Lope de Vega, ir t. t. ir t. t.). Be to, teatro direkcijoje, tautosakos komisijoje, Mokslų Akademijos bibliotekos direktorius, o ir iš viso kavinės ir draugų nevengiantis.

Mirė. Ir drumzdžiasi ne pakasny, bet gyvos (ir skaudamos) mintys. Užvakar ir — užporyt. Karstas nunešta į Rasų kapines, netruks velėna užželti. Bet, Skaitytojau, ar nekyla mintis: — kas būt buvę, jei savo metu J. Vaičkus nebūt parkvietęs P. Vaičiūno į savo “Skrajojamąjį” teatrą, atseit — jei ans būt likęs nepatrijaves?!

Juk nėra paslaptis, kad P. Vaičiūnas 1919 m. pavasarį bolševikams beatsitraukiant gr.žo iš Vilniaus į Petrogradą (vėliau: Leningradą). Ten vadovavo (žr. “Tarybų Lietuvos Rašytojai”, 495 psl.) lietuvių bolševikų klubo veiklai ir cituoju toliau jį patį: “kai prie Petrogrado prisiartina Judeničius su savo baltagvardiečiais, kartu su kitais draugais medikais atsiduriu karo pozicijose ginti revoliucijos citadelę”.

P. Vaičiūnas barikadose ir — P. Vaičiūnas “bolševikų klubo” narių žmonas ir dukrytes demokantis savo sukurtos dainos:

Nurimk, sesut! Gana raudoti...

Nušluostyk ašaras gailias.

Praeis skausmų laikai kraujuoti,

Gyvensim mes dienas dailias...

Ak, toliau šita (kone liaudies daina virtusių!) tėvynės nostalgijos giesmę visi patys žinom (cituoju pačią pirmąją redakciją):

Linksma tu grįši į tėvynę,

Po sparnu ji tave priglaus,

Ir jausi meilę begalinę,

Kaip saulę rytmečio dangaus.

Ir šito fakto fone iškyla aktualus klausimas:

— ar turime (iš principo)

moralinės teisės griežtai — neatlaidžiai teigti ar neigti šiandienykščius lietuvius kūrėjus anapus geležinės uždangos, t. y. krašte itin sunkiomis sąlygomis bekuriančius?

Ar nevertėtų savanorių teisėjų togas gražinti i... senienų parduotuvę, kolegą, kurie skubūs — teisti (žinoma, kitus)?!

Nekartą, vai nekartą dienos pakarto: ir kai girtas gestapininkas įrėmė brauningą į krūtinę, mat, iš viso P. Vaičiūno skaitomo eilėrašcio tesu-prato baisy žodį l-a-i-s-v-ė; ir kai jų, gestapininkų (įvairių tautybių ir įvairių tikybių, rasių ir profesijų), būrys išiveržė į Mokslų Akademijos biblioteką (savo keliu: “turėdami tam pagrindą”, nes biblioteka augo, ir priaugo iš 100,000 egz. iki 500,000 egz., nes, mat, “inkorporuota” žydų bibliotekos ir pn. privatių, bet jau žuvusių savininkų knygynėliai). Dingos, rizikavo gyvybe ir 1944 m. pavasarį ir vasarop, kai naciai buvo sumanę “apsaugoti” Mokslų Akademijos, ypač literatūros, senienas (rankraščius) ir retus spausdinius). Teko slapta išvežti ir paslėpti įmūrijant kaimo bažnyčiose. Čia vyriausiu talkininku buvo K. Boruta. Tačiau visų skaudusis smūgis buvo tada, kai savieji naci(onalist)ai uždraudė... P. Vaičiūno kūrybą. Jis savo autobiografijoje terašo šitaip:

“Hitleris, vos spėjęs įžengti į Lietuvą, tučtuojau išleido įsakymą, draudžiantį teatrams vaidinti mano veikalus. Ir šiandie turiu jo pareigūnų autentišką tuo reikalu raštą”.

Nežinau, kokį raštą gavo Miesto Teatro vadovybė. Bet raštą, įsakantį griežtai atsiriti boti nuo P. Vaičiūno kūrybos, Vilniaus radiofonas gavo iš Vilniaus miesto lietuvių aktyvistų štabo, ir tai per š-v-i-e-t-i-m-o vadybą (ministerijos atilikmenį).

Aname g-ė-d-o-s dokumente viso buvo 57 lietuvių rašytojų ir kt. sričių intelektualų pavardės, jų tarpe: Vinco Krėvės-Mickevičiaus, Balio Sruogos ir kt.

Greitomis pasitarę (F. Neve-ravičius, K. Inciūra ir žemiau pasirašantysis) raštą gražinom adresatui (nuorašą pasiumtėm į Mokslų Akademijos archyvą). Dar kartą pakartoju (mat, Vilniaus radiofonas demonstratyviškai įtraukė programon “Giesmę apie Gedimino miestą”, “Dainą apie

(Tęsinys 2 psl.)

A. KELMUTIS

Nereikia klaidingai nurodinėti istorinius faktus

"Tėvynės" Nr. 26 (VI. 26) Vyt. Pocius savo straipsnyje "Karo ministerio atsiminimai" recenzuoja K. Žuko atsiminimus ("Žvilgsnis į praeitį"). Savo straipsnyje iš pat pradžia pasako taip:

"Dabar generolai, pulkininkai, net jų uošvės, rašo atsiminimus".

Tokis išsireiškimas parodo, kad norima ironizuoti atsiminimų autorius, nes dar pabrėžiama, kad "net jų uošvės rašo atsiminimus". Gal kas susidomėjęs pasiteirau, kur galima gauti tų uošvių atsiminimai? Pradėdamas rašyti apie K. Žuką, Vyt. Pocius dar primena ir generolą St. Raštikį pasakydamas, kad St. Raštikis "prieš pora metų parašė dideles dvi knygas, kur spėjo surašyti net kiek jis kartų buvo žmonos, tarnaitės pagirtas ar papėiktas. Galima sakyti, gen. Raštikis skaldė degtukus vežimo pripildymui".

Savo straipsnio antraštėje Vyt. Pocius pažymi, kad tie atsiminimai yra "karo ministerio". Nejaugi V. Pocius nežino, kad Lietuvoje nebuvo karo ministerių, bet buvo tik krašto apsaugos ministrai. "Karo ministeris" ir "krašto apsaugos ministeris" yra skirtingi savo prasme pasakymai. Teisybė, yra valstybių, kur "karo ministeriai" egzistuoja, ypač ten, kur kartais norima užimti svetimieji kraštai. Bet Lietuvoje kariuomenė buvo sukurta ginti savo kraštui, tad ir buvo sudaryta tik apsauga, o tos apsaugos reguliuotojas buvo vadinamas krašto apsaugos ministru.

Vyt. Pocius kitoj vietoj pažymi, kad K. Žukas "buvo labai artimas su pirmuoju Sovietų Sąjungos atstovu Lietuvai Akselrodu". Toks teigimas, kad tam Akselrodui "buvo labai artimas", gali kai ką suklaidinti, nes gali pamanyti, kad K. Žukas irgi esąs buvęs artimas bolševikinėms užmačioms. Gal V. Pocius tą "artimumą" nori išvesti iš pastebėtų krašto apsaugos ministerio pokalbių su Sovietų Sąjungos atstovu? Juk panašių pokalbių ir dabar esti su atvažiuavusiais Sovietų Sąjungos atstovais įvairiose valstybėse, tad irgi tokį "artimumą" galima būtų užfiksuoti.

Dėl Lietuvos pinigų išleidimo pirmaisiais nepriklausomybės atgavimo metais V. Pocius irgi turi savotišką nuomonę. Pirmiausia jis pasako, kad Sovietų Sąjungos atstovas Akselrodas pasiūlęs pulk. K. Žukui 4 milijonus aukso rublių Lietuvos valiutai padengti, bet naujai gimusi Lietuvos vyriausybė, anot jo, laikėsi įsikibusi į vokiečių smunkančias markes. Tą viską, girdi, pramatė carinės Rusijos bankininkas ir naujai iškeptas sovietinis pasiuntinys Akselrodas, bet to "nepamatė

nei Žukas, nei Grinius, nei kiti". V. Pocius dar pasako: "Tuo metu, t. y. 1918—1921 metais Amerikos lietuviai siuntė savo broliams milijonus dolerių, kuriuos Lietuva keitė į kasdien smunkančias markes".

Dar toliau V. Pocius prideda:

"Tuometinė vyriausybė, krikščionių demokratų, ypač bankininko kun. Vailokaičio vadovaujama, kiek tai lietė ūkinį, piniginį gyvenimą, nesiryžo išleisti savų pinigų, nors, atrodo, buvo daug galimybių".

"Karo ministerio atsiminimų" str. autoriui atrodo, kad tais laikais (1918—1921) esą buvo daug galimybių išleisti saviems pinigams. Bet reikia nepamiršti, kad naujai atstaciūsi valstybei, kuriai pirmaisiais atgautos nepriklausomybės metais teko nemaža kovoti su savo priešais, tuoju išleisti savus pinigus nebuvo tinkamų galimybių, nes visa tam reikia ne tik gerai apgalvoti, bet ir sudaryti tvirtą pagrindą, kuriuo remdamiesi galėtų išsilaikyti nauji pinigai.

Faktiškai Lietuva jautėsi esanti nepriklausoma ne nuo 1918 metų, bet nuo 1918 m. pabaigos arba nuo 1919 m. pradžios. 1919 m. buvo kariuomenė su bolševikine Rusija. 1919 m. bal. 20 d. lenkų kariuomenė užėmė Vilnių, išvijusi iš ten rusų bolševikus. Kad su lenkais būtų išvengtas kraujo praliejimas, tarp Lietuvos ir Lenkijos kariuomenių buvo pūsta demarkacinė linija. Tačiau lenkai tą liniją sulaužė; jie užėmė Vižainį, Punkską, Seinus, Butrimonis, Stakliškį ir net buvo prisiartinę prie Ukmergės. Lietuviai smarkiai gynėsi nuo lenkų ir kovojo dar su rusų bolševikais. 1919 m. spalio mėnesį įsiveržė į Lietuvą vokiečių generolo Goltzo suruoštos Bermondto gaujos, menamai ėjusios kovoti prieš bolševikus. Tų pat metų lapkričio 21—22 d. lietuvių kariuomenė, šaulių padedama, sudavė didelį smūgį Bermondtui, taigi 1919 m. gruodžio 15 d. ta Bermondto avantiūra buvo likviduota. Kai lenkai buvo užėmę 1919 m. bal. 20 d. Vilnių, tad rusų bolševikų frontas Lietuvoje žymiai sutrumpėjo (ties Dauguva tik). 1920 m. pradžioj Sovietų vyriausybė pasiūlė Lietuvai taikos derybas, kurios prasidėjo gegužės pradžioj ir baigėsi liepos 12 d., tad Lietuvos taikos sutartis su Rusija buvo pasirašyta 1920 m. liepos 12 d. Tai tik po taikos sutarties pasirašymo tegalėjo Lietuvoje atsirasti Sovietų Rusijos atstovas Akselrodas.

Kai sustojo kovos su rusais, buvo pasiruošta sušaukti Lietuvos Steigiamasis Seimas, ku-

ris turėjo pirmoj eilėj sudaryti pagrindinius įstatymus ir taip pat sutvarkyti savųjų pinigų išleidimą. Steigiamasis Seimas pradėjo savo darbą 1920 m. gegužės 15 d. 1920 m. liepos mėnesį atsikvošėję rusai bolševikai pradėjo smarkų puolimą prieš lenkus, ir net buvo priėję prie Varšuvos, bet lenkai pradėjo kontrpolimą ir išvijoj rusus bolševikus. Besivydami rusus bolševikus, lenkai ėmė lįsti į lietuviškas žemes, todėl lietuvių kariuomenė vėl turėjo kariauti su lenkais, kuriems vadovavo Želigovskis.

Apie savo pinigų išleidimą buvo rimtai kalbėtasi atitinkamų žmonių tarpe, kai Steigiamasis Seimas susirinko. Ir kai buvo jau maždaug suprojektuota, kad naujųjų pinigų vienetas bus vadinamas litu, tad atsirado žmonių, įrodinėjančių, kad toki lietuviški pinigai ilgai negalėsia laikytis ir kad jų kursas imsiąs kristi kaip vokiškų markių arba rusiškų rublių. Ypač smarkiausias naujųjų pinigų kritikas buvo A. Voldemaras, kuris stengėsi įrodyti, kad lito valiuta būsianti taip išžiusi, jog kiek palaukus už dolerį teksią mokėti ne dešimt, bet šimtą ar daugiau litų. A. Voldemaro įrodinėjimams daug kas patikėjo.

Kai su lenkais buvo šiek tiek aptilta, tad 1921 m. Tautų Sąjungos plenumo sesijoje (IX. 5 — X. 5) Lietuva buvo priimta į Tautų Sąjungą ir tuo būdu Lietuvos respublika įėjo į suvereninių arba nepriklausomų valstybių šeimyną, ir tada Lietuva susilaukė daugelio valstybių pripažinimo de jure. Taigi ir saviems pinigams išleisti susidarė tokiu būdu geros galimybės. Bet prieš išleidžiant savus pinigus kai kam atsistojo prieš akis naujas keblumas, būtent, Jungtinės Amerikos Valstybės dar nebuvo pripažinusios Lietuvos de jure, nors visos kitos valstybės buvo jau pripažinusios Lietuvą. Kodėl taip buvo? Kai kas aiškino, kad Jungtinės Amerikos Valstybės nenorinčios pripažinti Lietuvos de jure todėl, jog dar vis tikisi, kad rusai bolševikai sugrįšią ir tada Lietuvai nereikėtų būti suvereninei, bet tik Rusijos valstybės autonominei dačiai. Bet mūsų lietuviai, gyvenantieji J. A. Valstybėse, vis dėlto buvo padėję nemaža pastangų, kad Lietuvą pripažintų de jure. Pagaliau 1922 m. liepos 28 d. Jungtinės Amerikos Valstybės pripažino Lietuvą de facto ir de jure. O nudžiugęs Lietuvos Steigiamasis Seimas tų pat metų rugpiučio 9 d. priėmė piniginio vieneto įstatymą, pagrįstą auksu, kitaip sakant pagimdė lietuvišką litą. Visais atžvilgiais naujai sutvarkyti pinigai atrodė būsią pastovūs ir geri.

Gyvenimo praktikoje teko pastebėti visokių reiškinių. Kai

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JULY 25, 1959

kurie įstaigų tarnautojai, gavę atlyginimus litais, skubėdavo juos pakeisti vokiškomis markėmis, nes buvo patikėję A. Voldemaro nurodinėjimams. Nors vokiškos markės vis smukdavo, bet kai kas jomis labiau pasitikėdavo. Vieną kartą ir man pačiam teko dalį gautų litų iškeisti markėmis. Būtent, kai teko man savo butui šildyti nusipirkti malkų, tad malkų pardavėjas norėjo gauti tik markes. Tada aš buvau priverstas greitai nueiti į banką ir iškeisti litus į markes. Mano džiaugsmui tą dieną markės kursas buvo smarkiai nukritęs ir faktiškai visos tos malkos man atsiėjo pusantro karto pigiau. Atvažiavę iš Amerikos lietuviai ir atsivežę su savimi dolerį norėjo savo pinigus pasidėti į banką. Bet jiems iškilo taip pat klausimas dėl lito netvirtumo. Nors iš pradžių už dolerį buvo duodama dešimt litų, bet toliau, galvojo jie, gali tie litai nusmukti. Kun. Vailokaitis, turėjęs savo sukurtą banką, sūgalvojo gerą išeitį iš tokios padėties, būtent: kas nori, gali padėti savo pinigus į banką doleriais ir gauti tą pat procentą. Gražus buvo tasai sumanymas. Ne vienas takias dolerines sąskaitas banke laikė. Bet po kelių metų susidarė tokios sąlygos, kad už vieną dolerį buvo mokama ne dešimt, bet šeši litai. Taigi išimant visus pinigus buvo gaunama įdėto turto apie 40% mažiau, negu buvo įnešta, nors suma atrodė ta pati ir dar procentai. Vadinasi, pačiam bankui susidarė gera nauda.

V. Pocius pažymi, kad 1918—1921 metais Amerikos lietuviai siuntė savo broliams milijonus dolerių. Niekas negalėjo ir dabar negali tiksliai nustatyti, kiek tų dolerių buvo nusiųsta. Daugelis žmonių gaunamuose laiškuose iš Amerikos surasdavo tada vieną kitą dolerį, kuriuos iškeisdavo į markes. Panašiai būdavo ir Vokietijoje, kur žmonės iš savo giminių ar pažįstamų gaudavo dolerį, kuriuos taip pat keisdavo į markes. Kai 1922 m. pasirodė litai, tad juos, reikia ar nereikia, kai kas keisdavo į markes. Kun. Vailokaitis, prityręs bankininkas jau nuo prieškarinių laikų, stengėsi už pateikiamus dolerius daugiau markių mokėti. Net pačioj Vokietijoje, susitaręs su tam tikrais vokiečiais, kun. Vailokaitis įsteigęs buvo biurus, kur už atneštą dolerį kiek daugiau duodavo markių. Net ir Lietuvoje kursavusios markės kažkaip nuklysdavo į Vokietiją ir už jas buvo supirkinėjami doleriai. Tokiu būdu lietuviški bankai tais doleriais prisipildė, kitaip sakant — pastovia valiuta, kuri garantavo ir paties lito geresnį išsilaikymą.

V. Pocius savotiškai traktuoja lenkų pulk. Rylskio pranešimą, kad Pilsudskis grąžino Lietuvai Vilnių, kuris tuo

(Tęsinys 8-ame pusl.)

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Šviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavoliene
Medžiagą siūsti: 1938 S. 48th Ct., Cicero, Ill.

2 METAI

NR. 29 (58)

ATEITIN ŽVELGIANT:

II KULTŪRINIAI TIKSLAI

Ateinančio dvidešimtmečio perspektyvoje pagrindinis kultūrinis mūsų išeivinės bendruomenės tikslas yra *perduoti pasauliui lietuvių tautos kūrybinius pasiekimus*. Čia turime mintyje ne tik tai, kas jau pasiekta, bet ir tuos, kurie šiuo metu kaip tik siejami, ir net tuos, kurie pasamonėje potencialiai bręsta ir kurių prasi-veržimą viešumon mūsų visuomenė galėtų įgalinti ir paskatinti.

Naujų kultūrinių vertybių ir formų kūryba yra kiekvieno kūrybinio pajėgumą turinčio individo uždavinys. Bendruomenės uždavinys yra šitokią kūrybiškumą skatinti. Šio uždavinio universalumas išplaukia iš kiekvieno kūrybinio pajėgumą turinčio atsakomybės jį panaudoti žmonijos labui ir jo bendruomenės atsakomybės jam šiame darbe padėti. *Tiek individas, tiek bendruomenė atsakingi, kad jo kūrybiniais pajėgumais galėtų naudotis visa žmonija.*

Šią atsakomybę — skatinti savo narių kūrybiškumą — turi ir lietuvių išeivinė bendruomenė. Tačiau, jos specialios geografinės ir socialinės padėties lietuvių tautos tiltuose į pasaulį dėka, jai ypatingai priklauso vienas specialus šio uždavinio aspektas: *perduoti lietuvių kultūros svarbiuosius pasiekimus pasauliui.*

Kiekvienos tautos žmonės, turį artimiausią ryšį su savo kultūros pasiekimais, yra ir labiausiai atsakingi už savo tautos kūrybinių laimėjimų perdavimą žmonijai. Tik jie vieni gali tai už savąją tautą padaryti; jei jie to nepadarys, kūrybiniai laimėjimai, į kuriuos turi teisę visa žmonija, liks iš jos išplėsti. Užmiršti savo tautos kultūrą yra tad nuskrįsusi žmonija.

Perduoti žmonijai kūrybinius savo tautos pasiekimus yra individo pareiga ne tiek prieš savo tautą, kiek prieš žmoniją. Mūsų geografinė padėtis šią pareigą mums daro ypač aršią.

Šio uždavinio sėkmingam išpildymui reikia, visų pirma, jo pildymui išpareigojusių kultūrinių aktyvų. Jų trūkumas išeivijoje yra ryškiai jaučiamas, ir jų prieauglio formavimasis atrodo kur kas labiau problematiškas, negu politinių aktyvų papildymas (žr. "Politiniai tikslai", Naujienu "Mūsų Žingsniuose" 1959

m. liepos 3 d.). I juos tad reikėtų atkreipti didesnis dėmesys. Prie aktyvų klausimo sugrįšime antroje šio straipsnio dalyje kitą savaitę.

Antra, kultūriniais uždaviniais išpildyti taip pat, kaip ir politikoje, reikia tam tikro masinio užnugario. Šiuo atveju jo pakanka kur kas mažesnio. Tačiau šiuo atveju reikia ne proginių, kaip politinėje akcijoje, o nuolatinių, užtikrintų auditorijų lietuvių kultūros išvedimui į pasaulį: lietuvių literatūros vertinams, lietuvių — tiek liaudies, tiek šiandienės — muzikos kūriniams, lietuvių dailės darbam ir t. t. Užtikrintų auditorijų reikia tam, kad galima būtų planuoti ateitin ir kad būtų saugus išeities taškas, bandant užkariauti platesnes auditorijas.

Kol kas šias "pasaulines" auditorijas sudaro daugiausia sąmoningieji vyresnės kartos lietuviai (paradoksalu, bet tiesa, kad amerikietiška reprezentacijai skirtų parengimų publikos didesnę dalį sudaro patys lietuviai). Tačiau šios lietuviškos auditorijos yra ir skaičiais, ir savo finansiniu pajėgumu nepakankamos*) — ypač šviežiams dalykams, kuriuos kaip tik turėtume daugiausia vilčių ir justume prasmės pasauliui perduoti. Be to, šios auditorijos, laikui bėgant, savaime nyksta. Jomis, siekiant lietuvių kultūros perdavimo pasauliui, neilgam ir nedaug bus galima remtis. O "pasaulio" prie lietuvių kultūros per naktį neįpratinime, net ir išsivertę savąsias knygas ar išsinuomavę gerai žinomas koncertines sales.

Pirmąją ir naturalia "pasaulinių" auditorijų išsidirbimo dirva atrodo lietuvių kilmės, su kitomis visuomenėmis suaugę, žmonės. Mūsų dėmesys turėtų būti nukreiptas į pažadinimą šiuose žmonėse konkretaus ir asmeninio atsakomybės jausmo už lietuvių kultūros pasauliui perdavimą.

*) Pavyzdžiu paminėtinas 1958 m. Chicagos Universitete lietuvių studentų surengtas "A Culture in Exile" festivalis, dėl auditorijos negausumo davęs rengėjams 600 dol. nuostolio. Šiuos nuostolius parengusi, Lietuvių Studentų Santara sulikvidavo visą savo metinį įdą... O, kreipusis tal- kos į visuomenę, gauta, rodos, tik- tai iš vieno lituanistikos profeso- riaus 6 dol. auka. Nebūtų stebėtina, jei studentai ateityje būtų gerokai atsargesni, prieš imdamiesi tokių ri- zikingų lietuvių kultūros skleidimo žygių.

Ieškančioms prasmingesnio
4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JULY 25, 1959

gyvenimo tikslo ir "šaknų" Amerikos trečiosios kartos imigrantų masėms, ar bent jų apšviestiems elementams, šitoks uždavinys gal galėtų būti parodytas intelektualiai ir emociškai prasmingu. Gal tai būtų vienas iš svarbiausių *Lituanus* žurnalo uždavinių.

(Čia iškiltų konkretus klausimas: kaip prieiti prie šių žmonių, kurių tėvai, norėdami įrodyti savo "šimtadvidešimtprocentišką amerikoniškumą", ne vienu atveju buvo nutraukę savo lietuviškuosius ryšius? Negi skelbsies *The New York Times*?! Be to, dažnu atveju kaip tik pats pažangiausias ir veržiausias elementas, kuriuo sėkmingiausiai būtų galima remtis, pasauliui perduodant lietuvių kultūros laimėjimus, buvo pirmasis nuo lietuviybės — tiesa, anksčiau Amerikoje nepasizymėjusios aukštesniu kultūrinio lygiu — atitrūkti. Atrodo, kad antroje išeivių kartoje lietuviškus ryšius išlaikę dažniausiai bus Lietuvos Vyčių mentaliteto — tad konservatyvūs ir primityvoki — žmonės. Ši aplinkybė mus frustruoja lietuvių kultūros laimėjimų perdavime pasauliui: nes antrosios kartos žmonės, kurie turi pakankamai lietuviško sąmoningumo, kad jaustųsi atsakingais už jų perdavimą pasauliui, jų nei pažįsta, nei gali priimti. O tie, kurie galėtų juos priimti, yra savo tėvų kartoje vyravusio primityvizmo tiek nuo lietuviybės atbaidyti, kad nė nežino, kurių jiems potencialiai artimų ir svarbių dalykų joje yra).

* * *

Jei su kitų kraštų visuomenėmis suaugusių lietuvių kilmės žmonių atžvilgiu mūsų kultūrinis tikslas būtų pažadinti šį atsakomybės už lietuvių kultūros pasauliui perdavimą jausmą, tai lietuviškai sąmoningos mūsų visuomenės (ir jaunuomenės) atžvilgiu mūsų tikslas yra pirma yra skatinti tebesančių kultūros vertybių ir formų kūrybos galimybių realizavimą. Pasiekus šios kūrybos laimėjimus, reikia prileisti, vėliau bus kas pasauliui perduoda.

Nenatūralu yra iš mūsų kūrėjų, ypač iš rašytojų, laukti tiesiog "įsiliejant į tarptautinius vandenis", ir nerealu net ir iš mūsų jaunosios kartos (išskiriant, galbūt, vieną kitą išimtį) tokio įsiliejimo laukti. Dideli kūrybiniai įnašai reikalauja gilių šaknų kultūroje, kuriai šie įnašai duodami. Ši aplinkybė bent iš dalies paaiškina tipišką imigrantų vaikų, norinčių "asimiliuotis", paviršutiniškumą. (Galbūt, amerikiečių civilizacijai apskritai priskiriamas paviršutiniškumas kaip tik šia imigrantų vaikų psichologijos savybe ir paaiškintinas?).

Mūsų jaunoji karta dar turi gilesnes, ypač emocines, šaknis lietuvių negu anglosaksų kultūroje. Todėl mūsų tikslas jų atžvilgiu yra žadinti kūrybines galimybes lietuvių tradicijoje, kurioje veidami, at-

rodo, jie daugiau gali duoti visai žmonijai, negu šios tradicijos, kuri yra jų pačių pašamonėje, atsisakydami. Kultūrinis jaunosios kartos uždavinys — *išeksploduoti žmonijos naudai lietuvių kultūros išteklius*, tiek perduodant, kas jau sukurta vertingo, tiek savaimingai kuriant modernaus žmogaus būties interpretacijas lietuviškosios individualybės — vienkartinės ir todėl vertingos, kaip kiekviena individualybė — šviesoje.

Mūsų reikalas supažindinti savo jaunąją kartą su lietuvių kultūros ištekliais, o jau jų pačių reikalas apsispręsti, kur ir kaip, išeksplotavę ir sąmoningai įsivainę lietuvių kultūros išteklius, jie kurs. *Svarbu nelikti neišragavus savo specifinių galimybių ligi dugno — nelikti paviršutiniškai savo pačių oazvilgiu.* Ir tai galioja tiek kūrybai, tiek gyvenimui.

Čia reikia pastebėti, kad lietuvių kultūros išeivijoje ateitis — norim to ar nenorim — atrodo paženklinta nebe "lietuviškosios kultūros", bet "lietuvių kuriamos kultūros" ženklu. (Šis bruožas nėra specialiai išeiviškas, bet apylamai būdingas moderniajai kultūrinei kūrybai. Kaip tik jais ir paaiškina visuotinį rašytojų, kaip Hemingway, populiarumą ir kitų tautų masėse). Mūsų tikslas ateičiai tegali būti išsaugoti šį "lietuvių" elementą lietuvių kilmės žmonių kuriamoje kultūroje. Pirmoje eilėje čia turime galvoje įsigilinimą lietuvių kultūros ištekliuose, kuri tada savaime prabyla per individų kūrybą, suteikdama jai lietuvišką atspalvį, ir tik antroje vietoje — tiesioginę visuomeninės pareigos sąmo-

Lietuviškai sąmoningoje visuomenėje ir ypač jaunojoje katoje mūsų tikslas yra sukurti užtikrintas auditorijas šiai lietuvių kuriamai kultūrai — šiandieniškai, šviežiai ir neįprastai; *visų pirma* — nors, žinoma, ne išimtinai — toms jos šakoms, kurias tik patys lietuviai gali priimti ir kurios tik nuo lietuvių paramos priklauso: literatūrai ir teatrui, (šiandien, deja, lietuviškai sąmoningojoje visuomenėje auditorijos kūrybai yra kur kas menkesnės, negu auditorijos senos kūrybos kartojimams. Tuo, žinoma, kūryba slopinama).

X.

IŠ VISŲ KRAŠTŲ

Šį savaitgalį įvykstančioje Chicagos studentų santariečių kultūrinėje išvykoje svečias iš Montrealio Dr. Henrikas Nagys kalbės apie literatūrą ir gyvenimą. Išvyka įvyksta Lengvinų viloje, Union Pier mieste, Mich., (tuoj 12 keliu pravažiavus Beverly Shores). Prievažiavus miestelį, vieną bloką už pirmųjų šviesų, pasuktį į kairę. Vasarvietės telefonas — Lakeside 9611.

Į šią išvyką kviečiamas ir

(Tęsinys 5-me pusl.)

kitų organizacijų bei neorganizuotas jaunimas. Jeigu šeštadienį lytų, išvyka visvien įvyks, tačiau gal kitoje vietoje. Todėl, šeštadienį lyjant, prašome skambinti Gabrieliui Gedvilai, MI 3-6432. *Prašome nesivėluoti*, nes pagrindinė programa prasidės šeštadienį vakare, ir tai prieš lauzą.

Isidėmetinos datos yra rug-sėjo 8-10 dd., kada Tabor Farm, Sodus, Mich., įvyks studentų santariečių kursai, visuomet sukurią intymios ir entuziastiškos nuotaikos. Rug-sėjo 11-13 dd. ten pat įvyks visuotinis santariečių suvažiavimas, kuriame atskirose sekcijose dalyvaus studentai ir filisteriai. Tarp kitų dalykų, suvažiavime bus minimi Lietuvių Teatro Metai.

Santaros vice-pirmininkas Aleksandras Iljasevičius naujojoje Studentų Sąjungos centro valdyboje priėmė nario kultūriniais reikalams pareigas.

Spalvotų Italijos vaizdų Chicagos santariečių sekcijai liepos 15 d. parodė Narimantas Macevičius. Henriko Nagio eilių paskaitė Rita Kavolienė. Pagrindiniu atrakcionu buvo Algimantas Keželis, apkalbėjęs Santaros ideologiją. Jo nuomone, bendri santariečių bruožai yra pozityvumas, pasireiškias naudingais visuomenei darbais, ir liberalinė kryptis, žymi ideologinių kraštutinumų vengime ir tarpusavėje tolerancijoje. Diskusijose išryškėjo santariečių moraliniai įsipareigojimai: 1. lietuviškumas, 2. veiklumas, 3. tolerancija, 4. racionalumas.

Meilės dramos išsiūgusi, kita santariečių sekcija liepos 16 d. lankėsi Chicagos universiteto vasarinio teatro Congreve dramos "Love for love" pastatyme.

Spaustuvė visgi suklydo, spausdindama pereitos savaitės "Mūsų žingsnius". Aptariant jaunimo organizacijų politiką, turėjo būti: "Pagaliau, ji skiriasi ir nuo pirminių politinių organizacijų — partijų, — kadangi ji nesiekia (išspausdinta: neseka) savo atstovavimo politinio vyksmo centruose".

Kairio knyga LIETUVA BUDO

NAUJIENOSE galima gauti tik ką iš spaudos išėjusią Stepono Kairio knyga LIETUVA BUDO. 416 didelių (6x8½) puslapių, kieti viršeliai. Kaina \$5.50

Be Krėvės raštų lietuvių literatūra būtų žymiai menkesnė! Krėvės kūrybą jūs geriau suprastite perskaitę Chicagos Lietuvių Literatūros Draugijos leidinį kaina \$1.00. Leidinį užsisakykite Vincas Krėvė - Mickevičius. Jo šiuo adresu:

NAUJIENOS,
1739 S. Halsted Street,
Chicago 8, Ill.

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JULY 25, 1959

Pasikalbėjimas su Bobby Fischer

Marianne Wegner ("Die Tat", Zuerich)

Priešais mane sėdi šešiolikametis laštuotu veidu, trumpai nukirptais plaukais — išrodo, lyg šepetys —, apsvilkęs žaliu megztinuku. Jis su aiškiu pasitenkinimu valgo šokoladinius ledus ir tuo pat metu atsako į mano klausimus savo charakteringu amerikonišku "slangu".

Tipiškas amerikoniškas berniukštis — nekomplikuotas ir vaikiškas ir vis dėlto vunderkindas, nes juk tai Bobby Fischer, JAV šachmatų šempionas ir tarptautinis didmeisteris.

Šiuo metu jis dalyvauja turnyre, vykstančiame Zuericho Kongreso rūmuose. Jis atvyko savo 21 metų amžiaus "pagalbininko" lydymas; šitokius pagalbininkus JAV vadina "Second" — paaiškina man Bobby.

—Kokiu būdu Jūs pasiekėte tokio meistriškumo laipsnio šachmatuose? — klausiu aš.

— Well, — atsako Bobby, — dar vaikas būdamas aš lankydavausi šachmatų klube, ir vienas mokytojas, vardu Carmine Negro... — čia nulūžta mano paišelis, ir Bobby mandagiai pasiūlo pasinaudoti jo "parkeriu", atidžiai sekdamas, kad teisingai parašyčiau "Negro" pavardę — taigi, Carmine Negro pastebėjo mano gabumus ir padėjo juos išvystyti. Žinoma, aš turėjau labai stengtįs, juk tai savaime aišku, ar ne?

Nuo dvylikos metų amžiaus Bobby pradėjo dalyvauti įvairiuose turnyruose, važinėdamas ne tik po JAV, bet ir Pietų Ameriką bei Europą. Šveicarija, jo manymu esanti "not ba".

Šalia jo ant stalo guli "Tarzanas". Bobby pareiškia, kad jis mielai skaito apie Tarzaną, nes juk tai labai "fun". Jis klausia manęs, ar aš taip pat galvoju, jog Tarzanas — "fun"? Tenka jam pritarti...

Bobby jau trečius metus lanko aukštesniąją mokyklą New Yorke. Jo tėvai žydai, jis gyvena pas savo motiną Booklyne. Jis turi dar ištėkėjusių seserį 22 metų amžiaus. Tėvai išsiskyrę. Jo tėvas yra inžinierius, "arba kažkas panašaus".

Ateina kelneris, nemokantis kalbėti nei angliškai, nei vokiškai. Aš užsakau gaivinančio gėrimo. Bobby sužavėtas, kad aš kalbu prancūziškai, o taip pat iš viso tuo, kad mes čia, Šveicarijoje, mokame tiek daug kalbų. Jis pats mokas tik angliškai, "that's all". Tiesa, jis mokėsis mokykloje šiek tiek ispaniškai, bet tai beveik "nothing".

Klausiu, ar jam patinka mokykloje? Bobby šypsosi susigėdęs ir atsako: "pretty good". Jis klausia manęs, ar aš žaidžiu šachmatais.

— Kiekvienu atveju aš ne-drįsčiau stoti į kovą su Jumis,

— atsakau aš.

Bobby papasakoja, kokius prizus jis laimėjęs: 1958 m. \$600, 1959m. — \$1,000. Man atrodo, kad Amerikos mastu šitie prizai nėra dideli.

— Bet supraskite, — sako Bobby, — juk tai buvo *dole-riai!*

Garbė nepagadinio Bobby. Jis iš savo pusės taip pat duoda man keletą klausimų; jis domisi net žurnalizmu.

— Koks laikraštis Jums labiausiai patinka?

Pasirodo, New York Times. — Ar tai geras laikraštis? — klausiu aš.

— Na, aš nežinau, nes aš skaitau tik tai, kas liečia sportą ir džazą, — atsako Bobby.

Jis mano, kad Elvis Presly — "nieko ypatingo".

Klausiu, ar jam patinka interview? Bobby juokiasi ir sako, kad Amerikos žurnalistai jį "beveik pribai-gė".

Bobby aukšto ūgio ir stiprus berniukas. Jis mėgsta plaukyti ir šiaip sportuoti. Tai padeda jam išlaikyti kūno ir dvasios pusiausvyrą.

Bobby — nors jis ir vunderkindas — daro sveiko ir gero jaunuolio įspūdį. Tikimės, kad jis toks ir liks. Aš linkiu jam geriausios kloties.

Šį pasikalbėjimą su Bobby Fischeriu iš "Die Tat" perspau-dino vokiečių šachmatų žurnalas "Schach — Echo", tuo pateikdamas jį šachmatininkams. A. Z.

Sophie Barcus Piknikas

Aldona Barcus

Rugpjūčio 2 dieną Bučo Soda įvyks Sophie Barcus Radijo piknikas. Jo programa bus įdomi; kitokia, negu anksčiau buvusių piknikų.

Šiame piknike bus trys kontestai. Didžiausio susidomėjimo sukėlė gražiausios našliukės rinkimo kontestas. Bus išrinkta pati gražiausioji ir sumanin-giausioji Vidurvakarių našliukė.

Šeiminių kepsnių kontestas yra antras susidomėjimo dalykas. Visa eilė šeiminių planuoja kepsnių paruošimą. Laimės skaniausiąjį iškepusi.

Trečias kontestas yra berniukų ir mergaičių raštas apie Lietuvą. Mokiniai jau siunčia savo rašinius, kad laimėtų vertingas dovanas.

Visus rugpjūčio 2 dienos piknikan kviečia

SOPHIE BARCUS

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR SINCLAIR GAZOLINAS
LYGINIMAS, DAŽYMAS, TAISOMI IR REGULIUOJAMI (TUNE-UP) MOTORAI, STABDŽIAI: KEIČIAMOS DALYS IR T. T.
Darbas atliekamas patyrusių mechanikų. Dirbtuvė atidaryta nuo 8 val. ryto iki 6 val. vak. šeštad. iki 12 val. dieną, sekmad. uždaryta.
1934 W. 59th Street Tel.: GROVEHILL 6-9136
M. ČESAS

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINŲ
APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.
Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.
Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.
CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

Taisome keliamas duris	Atliekam cemento darbus	
Dedam pamatus	Tuckpointing	
Pakeliam namą	Plasteriavimas	
Atnaujinam priešakį	Nutašom akmenis	
Įtaisom kambarius pastogėje	Dengiam stogą, sienas	
Kambarius rūsyje	Įvedam šilumą, vandenį, Elektros laidus.	

25 metų patyrimas. Žemos kainos. Darbas geriausiai atliekamas. FHA finansavimas. Nereikalingi įmokėjimai. Turim apsaugą, apdraudą.
PRANAS SALEMONAVIČIUS
KONTRAKTORIUS
504 WEST 33rd STREET (netoli Normal Ave.)
Susitarimui tel.: Victory 2-3486

(Tęsinys iš 2-ro pusl.)

ma Lietuva, fotografavo mūsų sargyboje stovinčius policininkus, kalbino juos, vaišino papirosais ir net siūlė su jais užkasti ir išgerti. Mūsų policininkams tai daryti buvo draudžiama. Retkarčiais ir aš nueidavau pasidėti prie to peirinamojo punkto.

Vieną dieną, man ten būnant privažiavo iš Druskininkų kurorto autobusas su keiolika vasarotojų. Jų tarpe buvo keletas lenkų karininkų, ponių, panelių ir eivilių asmenų. Visi linksmi juokavo, kalbino mūsų policininkus ir vaišino papirosais. Prie to punkto žūrlis ir aš sargybon parinkome gražios išvaizdos ir augalotus policininkus, kurie mokėjo kalbėti lenkiškai. Tą dieną Varenos poligone mūsų kariuomenė atlikinėjo pratimus ir vykdė manevrus. Buvo aiškiai girdimi artilerijos pabūklų šūviai. Vienas augšto rango lenkų karininkas, visiems girdint, paklausė mūsų policininką:

—*Tak co, sčeliaja?

Tas atsakė:

— Tak, panie, sčeliaja.

— Pultory harmaty macie i sčeliaja, — nusikvatojo tas karininkas.

— To nie, dlia vas vystarči,

— atsakė policininkas.

Karininkas išplėtė akis ir ką tai murmedamas pasitraukė.

Tuomet viena jų ponija, atsisrėmusi į kartį, pro apačią jos iškišo koją į mūsų pusę ir sako:

— Litvin, litvin, pačai, juš moja noga na Litve... areštui! — Vėl visi lenkai pradėjo kvatoti. Tada mūsų policininkas jai pasakė:

— Nie tylko noga, ale i pani sama jest na Litvie. — Lenkė išsižiojo, apsidairė ir klausia:

— To gdie granica?

Policininkas atsakė:

— O granica?... to jest daleko za Vilniem.

Lenkai tarpusavyje susižvalgė, susėdo autobusan ir nuvažiavo.

*Vertimas:

Lenkų karininkas: "Tai ką, šaudo?"

Mūsų policininkas: "Taip, pone, šaudo".

Lenkų karininkas: "Pusan-

ros kanuolės turite ir šaudo" Mūsų policininkas: "Tai nieko, dėl jūsų pakaks".

Lenkų ponija: "Lietuvi, lietuvi, žiūrėk, jau mano koja Lietuvoje... areštuok".

Mūsų policininkas: "Ne tik koja, bet ir ponija pati esate Lietuvoje".

Lenkų ponija: "Tai kur rubežius?"

Mūsų policininkas: "O, rubežius?... jis yra dar toli už Vilniaus".

Lietuvos policijos šventė

Kiekvienais metais N. Lietuvoje Angelų Sargų dieną, spalio m. 2., būdavo švenčiama policijos šventė. Į kiekvieną apskrities miestą suvažiuodavo visi nuo tarnybų laisvi policijos šventėje. Pagal iš anksto nustatytą programą įvykdavo policijos paradas, kurio metu sveikinimo kalbas pasakydavo aukštesnieji viršininkai. Po parado visi eidavo į bažnyčią išklausti iškilmingų mišių. Po pietų dažniausiai buvo vykdomas policijos pareigūnų sportas. Vakarė iškilmingas posėdis, meninė programa, bendra visų dalyvių ir svečių vakarienė ir šokiai. Berods, 1927 metais Alytaus apskrities viršininkas panorė, kad aš, kaip buvęs dramaturgas, paruoščiau meninę programą, pastatydamas kokį nors su policijos tarnyba susijusį veikaliuką ir pageidavo, kad tame vaidiniame dalyvautų tik policijos pareigūnai. Davė man 10 dienų atostogų ir aš, atvažiuojęs Alytun, ėmiau tokį vaidinimą ruošti. Tokio veikaliuko, kuris būtų susijęs su policijos tarnyba, nesuradau. Kažkokiame knygyne radau 2-jų veiksmų komedijėlę: "Byla dėl linų markos".

Nusistačiau pastatyti tik tai antrąjį tos komedijėlės veiksmą. Siužetas buvo toks: Du kaimynai ūkininkai, kurių žemės rubežiavosi, bendrai valdė nuo senų laikų ant pat jų laukų rubežiaus iškastą prūdą — linų marką. Tame prūde, dėl laiko susitarę, abu mirkino savo linus. Kolei sugyveno gražiuoju, viskas klojosi gerai. Bet, va, vienais metais, dėl kažko susipyko, susibarė ir net apsistumdė. Vienas ir kitas įrodinėjo, kad toji marka yra tik jo vieno nuosavybė ir kaip vienas, taip ir ki-

tas ją savinasi ir nebeleido vienas kitam ten linų mirkyti. Atsidūrė jų ginčas teisme, kur kiekvienas prašė tąją marką priteisti tik jam vienam. Abu buvo užsispyrę ir ambicingi. Kiekvienas pasisamdė po advokatą. Ir taip bylinėjosi kelis metus. Samdė neteisingas liūdininkus, vaišino juos ir kaip vienas, taip ir kitas išleido daug pinigų apmokėdami advokatams. Taip nusibylinėjo, kad abu įlindo į skolas. Toji marka nebuvo verta nei dešimtos dalies tų pinigų, kuriuos jie išleido besibylinėdami. Taigi, vieną dieną, kai buvo teisme vėl nagrinėjama jų byla, abu su savo liūdininkais suvažiavo apskrities miestan.

(Bus daugiau)

(Aškelta iš 3 psl.)

metu jau buvęs Sovietų armijos pavojuje. Atrodo, kad lietuviai nesiskubinę Vilnių paimti. Ištikrųjų yra buvę taip: 1920 m. liepos mėn. lenkai traukdami tyčia viską darė taip, kad Vilnius netektų pirmiau lietuviams, bet rusams, su kuriais kariavo. Lenkai tais laikais į Lietuvą žiūrėjo labai kreivomis akimis, todėl tuo metu lietuviams teko smarkiai susiremti Augustavo rajone.

A. Kelmutis

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BICIULIS.

RUOŠIAME KELIONES PO VISĄ PASAULI

Lėktuvais, garlaiviais ir busais vežame ekskursijas į Europą, Rusiją, Afriką, Pietų Ameriką, Kanadą ir kitus kraštus pigiomis kainomis. Teikiame tiksliai žinias, siunčiame palydovus. Kreipkitės laišku arba žodžiu į Chicagoje vienintelę lietuvių kelionių agentūrą

WIDE WORLD TOURS, INC.

EVERGREEN PLAZA (95th and S. Western Ave.)

Phone: GA 2-0640 — Walter Rask-Rasčasuskas

Lione Jodis - Mathews

Solistė Lione JODIS - MATHEWS

Rūtos chorui palydint yra įdainavusi eilę lietuviškų dainų high fidelity plokštelėje — "Dainos iš Lietuvos".

Galima gauti kiekvienoje lietuviškoje radijo stotyje arba siunčiant užsakymus adresu:

ALEX MATHEWS,
256 Union Avenue,
Brooklyn, N. Y.

Albumo kaina \$4.98.

Krautuvėms siunčiame platiniui, duodame didelę nuolaidą.

1909

1959

STANDARD FEDERAL Chicagos stipriausioji įstaiga

Laiminga ateitis priklauso tiems, kurie taupo SAUGIAI dėl jos. Jau virš 50 metų sėkmingai tarnaujame lietuviams.

- Kodėl neskolinti iš Standard Federal, kurioje daug sutaupysite?

Chartered and supervised by the U. S. Government

JUSTIN MACKIEWICH, President
JUSTIN MACKIEWICH JR., Executive Vice-president

TURTAS \$70,000,000.00

ATSARGOS FONDAS \$6,000,000.00

STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: Virginia 7-1141

VALANDOS: Kasdien, įskaitant šešt. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak. Treč. visai neatidaroma.

SPECIALUS IŠPARDAVIMAS

Sudedama lova su vidujinių spyruoklių matrasu \$149.95

3 vienetų mieg. setas su vidujinių spyruoklių rėmuotu matrasu; 2 vanity lempos, 2 pagalvės, 1 kilimėlis.

Viskas tiktai \$129.95

Puslėtos gumos supamoji \$ 49.95

21 col. Console televizijos setas \$ 99.95

Elektros vėsintuvai \$4.95 ir daugiau.

Turime didžiausią pasirinkimą įvairiausių rakandų, televizijų, elektros vėsintuvų, lempų, radijo ir kitų namų apyvokos priemonių.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, Sav.

ROOSEVELT FURNITURE CO.

2310 W. Roosevelt Road Tel.: SEeley 3-4711

Pradedant liepos 5 d. ir baigiant rugsėjo 6 d. sekmadieniais uždaryta.